WIADOMOŚCI
NUMIZMATYCZNO-ARCHEOLOGICZNE
ORGAN TOWARZYSTWA NUMIZMATYCZNEGO W KRAKOWIE

NR. 7	LIPIEC	ROK 1918

Wychodzą miesięcznie.
Prenumeratę i korespondencyę należy nadsyłać pod adresem Redaktora Dra Maryana Gumowskiego, Muzeum Czapskich w Krakowie.

PRENUMERATA WYNOSI:
Rocznie . . . . . Kor. 10, Mrk 10, Rb 5,
Półrocznie . . . . Kor. 5, Mrk 5, Rb. 2·50
Nomer pojedynczy Kor. 1·50
Ogłoszenia: cała strona 30, 1/2 str. 15, 1/3 str. 10, 1/4 str. 7·50, 1/6 str. 5 Kor.
Inserat 3-razowy ma 25% rabatu, roczny 50%.

Skład główny w Muzeum Czapskich w Krakowie ul. Wolska 12.

Walne Zgromadzenie

Towarzystwa Numizmatycznego odbyło się w piątek dnia 19 lipca 1918 r. w kancelaryi Muzeum Czapskich, pod przewodnictwem I. wiceprezesa Prof. Dra Piotra Bieńkowskiego.

Przemowa przewodniczącego.

Zebranie zagaił przewodniczący przemową, w której wspomniał przedewszystkiem o dwóch zmarłych w roku ubiegłym członkach Tow. prof. Tadeuszu Korzonie z Warszawy i Drze Wojciechu Kętrzyńskim ze Lwowa. Oba te zgony opłakuje nietylko cała nauka polska, ale i nasze Towarzystwo Numizmatyczne. Zmarli należeli do niego od 1889 r., t. j. od samych początków i aż do ostatnich chwil interesowali się jego sprawami oraz wypełniali gorliwie wszelkie obowiązki członków. W numizmatyce widzieli potężną dźwignię nauk historycznych, dobrze oceniali jej znaczenie, a do swoich prac naukowych wprowadzali ją, ilekroć zdarzyła się ku temu sposobność. Obaj mieli pod sobą bogate zbiory monet polskich, jeden w bibliotece ordynacyi Zamoyskich w Warszawie, drugi w Zakładzie narod. im. Ossolińskich we Lwowie, bogate w pierwszorzędne unikaty i przepiękne okazy. Cześć ich pamięci oddali zebrani przez powstanie.

Przewodniczący przeszedł następnie do omówienia rozwoju i działalności Towarzystwa w ostatnim roku. Wskazał na znaczny przyrost liczby członków, których obecnie mimo czasów wojennych liczy Towarzystwo 187, wobec 172 roku zeszłego. Nowych członków przybyło 32,

starych ubyło 17, bądź to skutkiem śmierci, bądź skutkiem skreślenia ich nazwisk w poczcie członków z powodu znacznych zaległości. Mimo licznych upomnień, przecież wkładki i prenumerata zalegająca u członków jest wcale wysoka, dochodzi bowiem do 2600 koron przeszło. Przewodniczący zwraca się z gorącym apelem do wszystkich, aby zaległości jaknajprędzej wyrównali i nie narażali w ten sposób na szwank wydawnictwa a nawet samego bytu Towarzystwa.

Działalność Towarzystwa objawiała się podobnie jak w latach poprzednich w trzech kierunkach a) w wydawaniu miesięcznika »Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne«, b) w odczytach i herbatkach piątkowych i c) w wydawaniu medali. Co do miesięcznika wskazuje przewodniczący ogólnie na trudności, z jakiemi redakcya i finanse Towarzystwa miały do walczenia. W sprawie herbatek piątkowych podkreśla, że odczytów i referatów wygłoszono w ciągu roku sprawozdawczego 30 na najrozmaitsze tematy, przeważnie z zakresu numizmatyki i historyi sztuki. Należy się gorące podziękowanie tak wszystkim prelegentom, jako też i tym, którzy gościnnie w swoich domach podejmowali piątkowych gości. Nie zawsze bowiem miało Towarzystwo odpowiedni dla swoich zebrań lokal. Restaurauracya Hotelu francuskiego okazała się w końcu nieodpowiednia, pertraktacye z kołem artystyczno-literackiem nie doprowadziły do rezultatu, wreszcie restauracya Grand Hotelu użyczyła nam swego lokalu. Pożytek tych zebrań był bardzo duży, choć może nie tak bijący w oczy i nie bezpośredni, bo tylko nieco materyału przybyło z tego do miesięcznika. Ważnem natomiast jest, że na tych zebraniach padały inicyatywy do rozmaitych kulturalnych działań, jak przedewszystkiem do inwentaryzacyi zabytków polskich, do zaopiekowania się dzwonami kościelnymi i do przeniesienia zbiorów podhoreckich w głąb kraju. Ponadto przedyskutowano na tychże zebraniach memoryał do ministeryum w sprawie ochrony zabytków przedhistorycznych i skarbów monet. Herbatki powyższe dały też asumpt do niejednej dyskusyi bardzo ważnej i interesującej, dyskusyi, która oddziałała wprost na praktyczne stosunki kulturalne i naukowe. Wzorując się na naszych zebraniach, zawiązali członkowie Tow., zamieszkali w Łodzi i we Lwowie, dwa osobne koła numizmatyczne, które jak dotąd bardzo dobrze prosperują. Koło łódzkie, stojące pod kierunkiem p. T. Tyrakowskiego, skupia tamtejszych zbieraczy i amatorów. Koło zaś lwowskie, którego przewodniczącym jest p. Zygmunt LubaRadzimiński, a gorliwym sekretarzem Dr S. Sochaniewicz, rozwija żywą działalność odczytową, a okrasza ją oglądaniem bardzo bogatych zbiorów p. Heleny Dąbczańskiej, która na posiedzenia Koła zawsze bardzo gościnnie swoich salonów użycza.

Trzecim kierunkiem działalności Towarzystwa to wydawnictwo medali i rozwój medalierstwa polskiego. W tym celu zarząd nie ustawał w zabiegach i odbył szereg osobnych posiedzeń poświęconych nowo wydawanym medalom. Były to a) medal jubileuszowy na 100 rocznicę śmierci Tad. Kościuszki, modelowany przez Jana Wysockiego i wydany w paź-

dzierniku 1917 r. b) medal znanego numizmatyka, członka i współpracownika naszego Towarzystwa, Seweryna Tymienieckiego, modelowany przez Stanisława Popławskiego, a wydany nakładem rodziny za pośrednictwem Tow. na wiosnę 1918 r. c) medal J. Henryka Dąbrowskiego zapoczątkowany jeszcze w zimie 1917/18, modelowany przez Jana Wysockiego, ale niestety jeszcze nie wykończony. Prócz tego zajmie się Towarzystwo, specyalnie w tym celu uproszone, wybiciem medalu dla Tow. Przyj. Nauk w Przemyślu, którego autorem ma być prof. Jan Raszka. Piąty medal, nad którym zarząd radził, to medal jubileuszowy zakładu narod. im Ossolińskich we Lwowie. Medal ten jednak z powodów od Tow. niezależnych nie przyszedł do skutku.

Jak ze specyalnych sprawozdań się okaże, medale te ratują nasze położenie finansowe, które inaczej zupełnie smutnie by się przedstawiało. Dlatego też Zarząd był zmuszony wnieść podanie o subwencye do Centrali odbudowy Galicyi oraz do Ministerstwa Wyznań i Oświaty, a zarazem postawić wniosek o podwyższenie prenumeraty i ceny wydawnictw, co Walne Zgromadzenie ma rozstrzygnąć. Mimo ciężkich wojennych czasów przecież mamy nadzieję, że wojnę tę przetrwamy szczęśliwie i na lepsze tory Towarzystwo nasze wyprowadzimy.

Po przemowie przewodniczącego prof. Dra Piotra Bieńkowskiego, odczytał sekretarz Dr Włodzimierz Antoniewicz sprawozdanie z ostatniego walnego zgromadzenia, jakie się odbyło w lipcu 1917 r., a zebrani przyjęli to sprawozdanie bez zmiany do wiadomości. Następnie Dr. Maryan Gumowski przedstawia

Sprawozdanie Redakcyi:

Wojna, czwarty rok już się tocząca, wycisnęła naturalnie swoje piętno i na organie naszego Tow. na »Wiadomościach Num.-Arch.« Drożyzna druku zmusiła Redakcyę, jak w latach poprzednich, trzymać się tylko $^1/_2$ arkusza druku i taż sama drożyzna klisz nie pozwoliła na nieco obfitsze ilustrowanie podawanego materyału. Wojna oderwała wielu od zajęć naukowych, stąd też szczupłość teki redaktorskiej, z drugiej zaś strony wojna przyniosła nam cały szereg zjawisk numizmatycznych, które zarejestrować i inwentaryzować należy. Z tego powodu zwrócić się należy z gorącym apelem do wszystkich członków Tow., aby w tym kierunku o ile możności pracowali i nie zamykając oczu na naszą przeszłość, pilnie studyowali dzisiejszą epokę oraz jej pieniężne i medalierskie zjawiska. Dzięki p. Tad. Solskiemu mamy przynajmniej sumaryczny spis bonów wojennych, brak natomiast opracowania dzisiejszych monet na polskim obszarze kursujących, jak np. marek warszawskich, karbowańców kijowskich etc. Medale wojenne znalazły wprawdzie w 3 tomikach Opałka swoje opracowanie, ale opracowanie bardzo niekompletne, już choćby dlatego, że pominięto tam wszystkie medale niepolskie, ale do Polski się odnoszące. Wydać choćby spis wszystkich medali wojennych nas interesujących, jest jednym z najbliższych celów Redakcyi. O wydaniu kom-

pletnego spisu plakiet polskich wojennych oraz tem więcej polskich odznak już i marzyć nawet w najbliższej przyszłości nie można.

W roku ubiegłym starała się Redakcya przedewszystkiem uczcić jubileusz Kościuszki wydaniem wszystkich numizmatów jemu poświęconych. Z powodu szczupłości miejsca można było wydrukować jak dotąd tylko medale, natomiast odznaki, medaliony i pierścienie Kościuszkowskie musiano odłożyć na później. Z tych samych przyczyn nie udało się jeszcze wykończyć pracy o pieczęciach królów polskich, która już 9. rok się drukuje. Może po wpłynięciu subwencyi rządowej w najbliższym roku i przy drukowaniu całego arkusza w Numerze, artykuły te wykończone zostaną. Natomiast przerwa w pracy Dra Zakrzewskiego o brakteatach hebrajsko-napisowych tyle lat już niestety trwająca, zupełnie nie z winy Redakcyi pochodzi.

Sprawozdanie kasowe.

Redaktor i skarbnik Dr Maryan Gumowski przedstawia następnie stan funduszów Tow. Num. zamknięty w dniu 30 czerwca 1918, który się przedstawia następująco:

I. Fundusze żelazne:

a) Fundusz pierwotny:

1) $4^1/_2\%$ listy zastawne Banku kraj.	5500·—
2) na książeczce Banku galic.	645·15
3) Dar W. Bartynowskiego	500·—
Razem	6645·15

Procenty od powyższego funduszu żelaznego wlicza się do funduszu obrotowego Tow.

b) Fundusz im. Ant. Czerwińskiego.

1) Pożyczka m. Lwowa	6000·—
2) narosłe procenta w Banku galic.	1107·50
3) Na książeczce Banku przem.	103·43
4) dar p. Franc. Biesiadeckiego	500·—
Razem	7710·93

Dar p. Franciszka Biesiadeckiego miał na celu przyspieszyć wzrost tego funduszu do kwoty 10.000 koron, kiedy to dopiero procenta mogą być obracane na rzecz funduszu obrotowego. Walne Zgromadzenie zgodziło się też na wniosek ofiarodawcy, by sumę ofiarowaną połączyć z narosłemi procentami i kwotą pod 2 i 3 i razem za kwotę 1710 kor. 93 h. zakupić papierów, dających większy dochód od książeczek bankowych.

II. Fundusz obrotowy.

Dochód		Rozchód	
Pozostałość z 1916/17 . .	502·63	Druk miesięcznika . . .	2436·20
Wkładki Członków . . .	1407·31	Ilustracye	1565·80
Sprzedaż wydawnictw . .	1129·67	Dla funduszu A. Czerwińs.	500·—
Subwenc. Fr. Biesiadeckiego	628·80	Wydatki pocztowe . . .	308·76
% ze sprzedaży dubletów	550·99	Rozmaite	75·72
% od kapitału żelaznego .	283·22	Honoraryum Redaktora .	1000·—
Z funduszu medalowego .	1383·86	Razem	5886·48
Razem	5886·48		

Honoraryum Redakcyi uchwalono na wniosek Komisyi Rewizyjnej. Ze względu na spodziewane subwencye postanowiono nie zostawiać żadnej sumy na rok następny, a deficyt w kwocie 1383·86 kor. pokryć z funduszów medalowych.

III. Fundusz Podręcznika Numizmatycznego.

Stan przychodów 30/VI. 1917	3662.20	Stan rozchodów 30/VI. 1917	4300·80
Sprzedano 94 egzemplarze	724·82	Drobne wydatki	17·50
Razem	4387·02	Saldo	68·72
		Razem	4387·02

Sumę 68·72 kor., pozostałą obecnie na czysto, po zapłaceniu wszystkich kosztów, uchwalono nie włączać do innego funduszu, lecz zostawić tutaj i osobno dalej ten fundusz podręcznikowy prowadzić.

IV. Fundusz medalu »Polonia devastata«.

Sprzedano w 1917/18 za .	1073·70	Wydano na 25 bronzów .	110·—
		Administracyjne koszta . .	321·23
		Do oddania dla KBK . .	642·47
		Razem kor.	1073·70

Po raz trzeci oddaje Towarzystwo z tego funduszu znaczniejszą kwotę dla Książęco Biskupiego Komitetu dla dotkniętych klęską wojny.

Sprawozdanie Komisyi Rewizyjnej

przedstawia p. Zenon Pruszyński, który w towarzystwie p. Adama Smoleńskiego przybył dnia 15 lipca 1918 r. do kancelaryi Towarzystwa i wspólnie ze skarbnikiem dokonał rewizyi ksiąg i wszelkich dokumentów. Komisya znalazła wszystko w należytym porządku, dlatego stawia wniosek o udzielenie redaktorowi i skarbnikowi Dr Maryanowi Gumowskiemu absolutoryum. Wniosek został przyjęty, jak również dwa inne, tyczące się honoraryum redaktora oraz uzupełnienia wynagrodzenia sekretarza redakcyjnego. Sekretarz ten otrzymuje obecnie stypendyum z rąk prezesa Tow. p. Henryka Mańkowskiego w kwocie 720 koron rocznie.

Ze względu na ogromny spadek wartości pieniądza, uchwaliło Walne Zgromadzenie wyznaczyć dodatkowo 480 kor. rocznie temuż sekretarzowi za jego czynności kancelaryjne.

Wniosek o podniesienie wkładki członkowskiej i prenumeraty nie uzyskał większości, natomiast Walne Zgromadzenie zgodziło się na podniesienie ceny wydawnictw, mianowicie dawnych roczników »Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych« oraz odbitek z rozpraw o 25% od dotychczasowej ceny.

Wybory Zarządu.

Wprawdzie podczas stanu wojennego obowiązuje rozporządzenie, zabraniające bez koniecznej potrzeby dokonywać zmian w zarządach Towarzystw, jednakże ze względu, że niektórzy członkowie od lat już nie mieszkają w Krakowie i nie mogą brać udziału z różnych powodów w posiedzeniach Wydziału, przystąpiono do wyboru 4 nowych członków, a mianowicie Dra W. Antoniewicza, Dra Wł. Semkowicza, Zenona Pruszyńskiego i Franciszka Biesiadeckiego. W ten sposób skompletowano skład Wydziału, w który odtąd wchodzi 10 członków mianowicie: prezes Henryk Mańkowski z Winnogóry, I. Wiceprezes Prof. Dr Piotr Bieńkowski, II. wiceprezes Prof. Dr Adam Wrzosek, redaktor i skarbnik Dr Maryan Gumowski, sekretarz Dr Włodzimierz Antoniewicz, członkowie: Franciszek Biesiadecki, Antoni Hniłko, Zenon Pruszyński, Dr Władysław Semkowicz, Dr Zygmunt Zakrzewski. Do komisyi rewizyjnej zaproszono Dra Władysława Federowicza i Adama Smoleńskiego.

Wnioski i interpelacye.

Dr W. Federowicz stawia szereg wniosków odnośnie do ratowania ginących zabytków i ich inwentaryzacyi. Pragnie, by Towarzystwo zaopiekowało się rekwirowaniem dzwonów oraz zabytkami ruchomymi, by urządziło wystawę monet i rycin do starego Krakowa się odnoszącą, by stworzyło plan ochrony zabytków krakowskich i spisało wywiezione zabytki w celu rewindykacyi. Z powodu spóźnionej pory nie mogła nad tymi wnioskami odbyć się dyskusya tak pożądana w tej sprawie, przewodniczący przyjął jednak te wnioski do omówienia na Wydziale.

Zebrania tygodniowe.

W ubiegłym roku sprawozdawczym odbyło się trzydzieści parę zebrań tygodniowych, zwykle w piątek o godzinie 6 wieczorem w Hotelu francuskim, czasem w gabinecie archeologicznym lub po domach prywatnych, na których rozmaici referenci mieli następujące odczyty i referaty:

17. sierpnia 1917. Dr Jan St. Bystroń: Organizacya pracy literackiej.

24 sierpnia 1917. Prof. Dr Adam Wrzosek: O jubileuszu Kościuszkowskim. Przygotowania i projekty.

7 września 1917: Prof. Szyszko Bohusz oprowadzał zebranych po

zamku król. na Wawelu i udzielał objaśnień fachowych odnośnie do postępów restauracyi i świeżo odkrytych murów.

21 września 1917. Dr Antoni Czubryński: Legendy o Krzysztoforach (kamienicy na Rynku krakowskim).

29 września 1917. Inż. J. Nowakowski: Problem postawienia pomnika Kościuszki na Rynku krakowskim i podstawa projektowana do tegoż pomnika.

5 października 1917. Dr Tadeusz Szydłowski: Z podróży po wschoniej Galicyi i stan tamtejszych zabytków sztuki i kultury.

12 paźdz. 1917. Dr Tadeusz Szydłowski: Rekwizycya dzwonów kościelnych i jej stan obecny.

26 paźdz. 1917. Dr Maryan Gumowski: Medale Kościuszkowskie z okazyi jubileuszu 100 rocznicy śmierci bohatera.

2 listopada 1917. Zwiedzanie wystawy Kościuszkowskiej w Sukiennicach pod kierunkiem Dra Maryana Gumowskiego.

9 listopada 1917. Włodzimierz Antoniewicz: Wykopalisko przedhistoryczne w Skotnikach pod Krakowem.

16 listopada 1917. Dr Władysław Semkowicz: O potrzebach nauk pomocniczych historyi, jak heraldyki, dyplomatyki i sfragistyki. Korreferentem był Dr M. Gumowski, który mówił o potrzebach obecnych numizmatyki i medalografii.

30 listopada 1917. Włodzimierz Żuławski: O szkicowniku St. Wyspiańskiego nowo nabytym.

7 grudnia 1917. Antoni Hniłko: Tytus Livius Boratini, przedsiębiorca menniczy za Jana Kazimierza.

14 grudnia 1917. Włodzimierz Żuławski: Kilka scen z nieznanego dramatu Stan. Wyspiańskiego p. t. »Zygmunt August«.

21 grudnia 1917. Dr Maryan Gumowski: Stosunki monetarne w starożytnym Rzymie w czasie II. wojny punickiej.

28 grudnia 1917. Dr Antoni Czubryński: Legendy o stopce królowej Jadwigi.

4 stycznia 1918. Dr Jan Bystroń: Nasze potrzeby intellektualne i organizacya pracy wydawniczej.

14 stycznia 1918. Dr Maryan Gumowski: Wrażenia z wycieczki do Lwowa i pogląd na muzea i zbiory lwowskie.

8 lutego 1918. Zabranie dyskusyjne, poświęcone inwentaryzacyi i ochronie zabytków zwłaszcza numizmatycznych i prehistorycznych oraz odczytanie memoryału do Ministerstwa w tej sprawie.

1 marca 1918. Dr Maryan Gumowski: Ustawy konserwatorskie odnoszące się do wykopalisk monet i przedmiotów prehistorycznych.

15 marca 1918. Dr. Tadeusz Szydłowski: W sprawie nowej rekwizycyi dzwonów.

22 marca 1918. Dr Kaz. Furmankiewicz: Ze studyów nad drzwiami gnieźnieńskiemi z XII. wieku.

12 kwietnia 1918. Dr Tadeusz Szydłowski: Problemy odbudowy Galicyi, z punktu widzenia ochrony i konserwacyi zabytków.

19 kwietnia 1918. Włodzimierz Żuławski: Projekty witraży Stan. Wyspiańskiego do katedry na Wawelu.

26 kwietnia 1918. Zebranie w domu Dra M. Gumowskiego na którem Włodzimierz Antoniewicz mówił na temat dziejów prehistorycznych w Polsce.

3 maja 1918. Zenon Pruszyński: Odznaki wojenne, serya IV.

17 maja 1918. Dr. Maryan Gumowski: Koronacya Bolesława Śmiałego w 1076 r. z punktu widzenia numizmatycznego.

24 maja 1918. Zebranie w domu p. Stanisława Ryszarda, oraz oglądanie bogatego zbioru porcelany.

14 czerwca 1818. Dr. M. Kiernik: O artefaktach czyli tworach natury mających podobieństwo do dzieł rąk ludzkich.

21 czerwca 1918 Inż. Tadeusz Osiński z Przemyśla: Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk w Przemyślu, jego dzieje i jego stan obecny.

28 czerwca 1918. Zenon Pruszyński: Zarys dziejów gabinetu numizmatycznego przy liceum polskiem w Krzemieńcu Podolskim.

Polskie bony wojenne.

Przy zestawianiu bonów zaboru pruskiego korzystałem w pierwszej i przeważnej mierze z materyałów i zbiorów własnych, a także Archiwum miejskiego we Lwowie. Pomimo bogatej już literatury niemieckiej poświęconej tylko tej kwestyi, przedmiot ten nie jest jeszcze w zupełności wyczerpany i dlatego spotyka się niemal co krok na nowości w tej dziedzinie.

Ważniejsze opracowania bonów wydanych w państwie niemieckiem są następujące:

E. Bohlen. Das deutsche Notgeld von 1914—1915. Odbitka z Berliner Münzblätter 1915, i tegoż Nachtrag, odb. Berl. Münzbl. 1916.

L. v. L. Das deutsche Notgeld von 1916—1918. Berl. Münzbl. 1918 M. 195/6 i nast. Dużo nowości przynosi prawie każdy numer wiedeńskiej »Kriegssammlerzeitung. Także katalogi zagranicznych handli numizmatycznych przywiązują dużą wagę do tego najnowszego przedmiotu zbierackiego i dają wiele materyału, lecz z tego źródła należy ostrożnie korzystać.

Ponieważ w większości wypadków magistraty emitowały bony, dla uniknięcia więc powtarzania, podawałem tylko w tym razie miejsce wydania, gdy emitowały inne instytucye, względnie osoby prywatne, a nie magistraty.

W miarę potrzeby dodawać będę uzupełnienia.

Poznańskie.

A. Bony papierowe.

Borek 50 fen. 1, 2, 3 Mrk. — 1914/5.

Bojanowo 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Budzin 50 f. 1, 2 M. z 1914, 50 f. 1, 2 M. — 1916/8.

Bydgoszcz (Bromberg) 50 f. 1 M. z 1914, 50 f.—1916/8.

Chodzież (Kolmar) 50 f. 1, 2, 3 M. — (3 emisye z 3 sierpnia, 2 września i 8 października 1914), 20, 25 f. 1 M — 1916/8.

Czarnków (Czarnikau) 50 f., 1, 3 M. — 1914/5, 50 f. — 1916/8.

Czempin 50 f. 1 M. — 1914, 10, 25 50 f. — 1916/8.

„ R. Jaroszyński 15 f. — 1916/8.

Czerniejewo (Schwarzenau) 2, 5 f. — 1916/8.

Fordoń 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Garzewo — Zarząd dóbr 1 M. — 1914/5.

Gąsawa 5, 10, 25, 50f. 1, 2, 3, 5 M — 1914, 10, 50 f. — 1916/8.

Gębice (Gembitz) 50 f., 1, 2, 3 M — 1914/5.

Gniezno

Gołańcz (Gollantsch) 50 f. 1, 2 M. — 1914, 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Gostyń 25, 50 f. 1, 2, 3, 5, 10, 20 M. — 1914, 10, 20, 50 f. — 1916/8.

Góra. Fischer v. Mollard 50 f. 1, 2, 5 M. — 1914.

Grodzisk (Graetz) 50 f. 1, 2, 3 M. dwie emisye z 1914, — 5, 10, 25, 50 f. 1, 2, 3 M — 1916/8.

Inowrocław (Hohensalza) 5, 10, 50 f. 1, 2, 3 M. — 1914, dtto — 1916/8.

Janowice 50 f. 1 M. — dwie emisye: hektografowana i drukowana z 1914 — 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Jaraczewo 50 f. 1, 2 M. (z 1914/5).

Jarocin 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — (1914/5), 1, 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Juncewo, L. Mnichowski, 50 f. 1 M. — 1914/5.

Jutrosin 50 f. 1 M — 1914 — 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Kargowa (Unruhstadt) 5, 10, 25, 50 f. — 1916/8.

Kcynia (Exin) 50 f. 1, 2, 3 M. — 1914/5 — 10, 25, 50 M. 1916/8.

Kępno (Kempen) 5, 10, 50 f. 1 M. — 1914/5 — 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Klecko 1, 2, 3 M. — z 1914 hektograf.

Koronowo (Crone) 50 f. 1, 2, 3, 5 M z 1914, 10, 50 f. — 1916/8.

Kościan (Kosten) 1, 2 M. — 1914.

Kościerzyn (Kostschin)

Koźmin 50 f., 1, 2, 3 M. — 1914 — 5, 10, 50 f. — 1916/8.

Krobia (Kröben) 20, 50 f. 1, 2, 3 M. — 1914.

Krotoszyn[1]) 50 f. 1, 2 M. — (1914/5), 5, 10, 25, 50 f. 1, 2 M — 1916/8.

Kruszwica 50 f. 1, 3 M. — 1914/5.

Krzywin (Kriewen) 25. 50 f. 1, 2, 3 M — 1914.

---

[1]) Magistrat tamtejszy ogłosił następującą odezwę z powodu wydania bonów: Bekanntmachung: Um dem Mangel an Kleingeld abzuhelfen, werden im Laufe dieser Woche bis auf Weiteres von der Stadtverwaltung Gutscheine über Beträge von 50 Pfennig, 1 Mark und 2 Mark ausgegeben, welche für Zahlungen an die Stadt verwendet werden konnen. Die Scheine sind absolut sicher und werden von unserer Kammerei Kasse auf Verlangen jederzeit voll eingelöst, doch wird ersucht, sie vorläufig nur in Gesamtbeträgen von 10 oder 20 Mark vorzulegen.

Lekno 50 f. 1 M. — 1914/5.
Leszno (Lissa) 5, 10, 50 f. z 1916.
Lubań, C. A. Köhlmann & Co, 10, 20, 50, 80 f. (1916/8).
Lwówek (Neustat bei Pinne) 50 f. 1, 2, 3 M. z 1914, 25, 50 f. z 1915.
Łabiszyn 50 f. 1, 2 M. — 1914/5.
Łobżenica (Lobsens) 50 f. 1, 2, 3, 5, 10 M. — 1914.
Łopiszewo, Zarząd dóbr
Miłosław 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914.
Mogilno 50 f. 1 M. — 1914.
Mrocza (Mrotschen) 50 f. 1 M. z 1914.
Nakło (Nakel) 10, 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5, 10, 50 f. — 1916/8.
Nowe Miasto (Neustadt a. d. Warthe) 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5, 5, 10, 25, 50 f. — 1816/8.
Nowy Tomyśl (Neutomischel) Bank związk. 10, 25, 50 f. — 1916/8.
Obiezierze (Obersitzko) 50 f. 1 M. (1914), 25, 50 f. (1916).
Obosieczna (Storchnest) Zarząd dóbr 1, 2 M. — 1914.
Opalenica, Fabryka cukru 50 f. 1, 2, 3 M. — 1914/5.
Ostroróg (Scharfenort) 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5.
Ostrowo 25, 50 f. 1, 2 M. — 1914/5, 25, 50 f. 1, 2 M. — (1916).
„ powiat 50 f. 1, 2 M. — 1914.
Ostrzeszów (Schildberg) 50 f. 1, 2, 3 M. z 1914, 5, 10, 50 f. — 1916/8.
Pakość (Pakosch) 50 f. 2, 3, 5 M. — 1914/5 — 25, 50 f. — 1916/8.
Piaski (Sandberg)
Piła (Schneidemühl) 1, 2½, 5 M. — 1914, 1, 10, 50 f. — 1916/8.
Pleśno (Pleschen) 50 f. 1, 3 M. — 1914/5.
Pniewy (Pinne) 50 f. 1, 2, 3 M. — 1914/5—5, 10, 25, 50 f. — 1916/8.
Pogorzela 5, 10, 25, 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5.
Poniec (Punitz) 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5.
Potulice, Zarząd dóbr 5, 10, 50 f. 1, 2, 3, 5 M. — 1914/5.
Poznań 1, 5, 10, 50 f. — z 1917.
„ Komisya osadnicza (Ansiedlungs-kommission) 5, 10, 50 f. 1 M. z 1914 — 5, 10, 50 f. — 1916/8 dla różnych miejscowości objętych działalnością komisyi.
Poznań Beamten Verein 5, 10, 50 f. — 1916/8.
„ Guttempler Verein 5, 10, 20 f. — 1916/8.
Rakoniewice (Rakwitz) 50 f. 1, 2, 5 M. 1914 — 5, 10, 25, 50 f. — 1916/8.
Rawicz 50 f. 1, 2 M. (1914), 5, 10, 25, 50 f. — 1916/8.
Rogowo 50 f. 1 M. — (1914), 10, 25, 50 f. — 1916/8.
Rogożno (Rogasen) 10, 25, 50 f. 2, 3 M. — (1914), 5, 10, 50 f. — 1916/8.

D. c. n. *Tadeusz Solski.*

Kaufleute, Gewerbetreibende und andere Personen werden gebeten, die Gutscheine in Zahlung anzunehmen.
Krotoschin, den 31. August 1914.

Der Magistrat.

Pieczęcie królów polskich.

Dalszy ciąg.

AUGUST III.

165. Pieczęć majestatowa, wyobraża króla w stroju koronacyjnym, siedzącego w koronie, z berłem i jabłkiem w ręku na wspaniałym tronie, ozdobionym 4 kolumnami, a u góry tarczą ukoronowaną z orłem polskim. W bocznych nyżach tronu stoją 2 aniołki, niosąc na głowie 2 tarcze: ukoronowaną z herbem saskin 2 polowym i mitrą nakrytą tarczę z Pogonią litewską. Dookoła środkowego pola szereg tarcz z zwykłemi herbami prowincyi na tle zasianem arabeskami, a mianowicie: Rusi, Pomorza, Sandomierza, Wołynia, Podola, Dobrzynia, Lublina, Kujaw, Wołoszczyzny, Prus i Litwy. Na zewnątrz legenda w okoku, przerwanym u góry koroną i rokiem 17-34 nad szczytem tronu. Legenda brzmi: ⁎ AVGUSTVS III DG · REX · POLO · MAGDVX · LITHVA · RVS · PRVS · MASO · SAMO · KIIO · VOL · PODO · PODL · LIV · SMO · SEVE · CZERNIE · NEC · NON · HEREDITARIVS · DVX · SEXONIAE · ET · PRINC · ELECTO ⁎ Poszczególne pola pieczęci oddzielają 3 obwódki z festonów laurowych.

Pieczęci tej nie widziałem w oryginale ani nie wiem, gdzieby istnieć mogła. Opis zaś powyższy podaję na podstawie ryciny, zamieszczonej w znanem dziełku Schultza: Commentarius de Cancellariis Regni Poloniae. Dantisci 1742. Rysunek ma tu 125 mm średnicy. Na tej samej rycinie podaje Schultz rysunki dwóch jeszcze pieczęci, skądinąd dobrze znanych, a to mniejszej koronnej Augusta III (N. 167) oraz kancelaryjnej królowej Maryi Józefy. W porównaniu z oryginałami mają te rysunki pewne błędy, tak w konturach jak w napisie i interpunkcyi i w przeświadczeniu o tych niedokładnościach należy patrzeć na powyższą majestatową pieczęć, przez Schultza rysowaną. Z tem też zastrzeżeniem podają tu ten opis, aby służył za wskazówkę przy dalszych poszukiwaniach na tem polu.

Co do kompozycyi, widzimy tutaj ten sam typ co i w pieczęciach majestatowych Jana Kazimierza, Michała i Jana III. Taka sama barokowa architektura tronu, z podobnemi kolumnami, nyżami i herbem polskim u góry. Wnosić można, że i pieczęć polska majestatowa Augusta II, a także Leszczyńskiego, gdyby się znalazły, podobnie by wyglądać musiały.

166. Pieczęć wielka koronna, o średnicy 100 mm, wyobraża na tarczy Orła polskiego z herbem 2 polowym saskim na piersiach. Tarcza oparta jest na postumencie i podtrzymywana przez 2 postacie allegoryczne: Wojnę i Pokój. Nad nią duża korona z datą 1734 u spodu dzieli w wewnętrznym otoku szereg 11 tarcz z herbami zwykłymi prowincyi polskich. Na zewnątrz w otoku dwa wiersze napisu: ⁎ AVGVSTVS III · DEI · GRATIA · REX · POLONIÆ · MAGNVS · DVX · LITHVANIÆ · RVSSIÆ · PRVSSIÆ · MASOVIÆ · SAMOGITIÆ · KIIOVIÆ · VOLHYNIÆ · PODO-

LIÆ ·)) ✱ PODLA : LIVONIÆ · SMOLENS : SEVERIÆ · CZERNIECHOVIÆQVE · NEC · NON · HÆREDITARIVS · DVX · SAXONIÆ · ET · PRINC : ELECTOR · &.

Pieczęci tej. używano przez całe panowanie tego króla i z nią też najczęściej po archiwach spotkać się można. Najwcześniejszy dokument nią opatrzony udało mi się znaleźć nie z 1734 lecz dopiero z 1736, a powodem będzie prawdopodobnie to, że po 4 letnim wakansie dopiero 5 listopada 1735 zoslał obsadzony urząd kanclerza w. kor. w osobie Andrzeja Stan. Załuskiego biskupa płockiego. Również i po śmierci jego następcy Jana Małachowskiego, zmarłego 25 czerwca 1762 r. nastąpił dwuletni wakans, w czasie którego znowu pieczęć ta spoczywała.

Badając bliżej rysunek tej pieczęci i porównując ją z takąż Augusta II, opisaną wyżej pod N. 142, dochodzimy do przekonania, że to jest jeden i ten sam tłok, nieznacznie tylko w dwóch miejscach zmieniony. Mianowicie w koronie poprawiono dawny rok 1697 na 1734, jako datę koronacyi nowego króla, oraz w miejsce wyrażenia AVGVSTVS · II · dano AVGVSTVS III · zrobiwszy I w miejsce kropki. Zresztą wszystkie herby tytułu i interpunkcye pozostawiono te same. Jest to zatem nie pierwszy już przykład używania tego samego tłoku za kilku panowań.

167. Pieczęć mniejsza koronna, o srednicy 68 mm wyobraża na tarczy Orła polskiego z herbem saskim na piersiach. Tarcza ozdobiona ornamentami, wśród których 2 aniołki po bokach i nakryta dużą koroną, która przerywa w otoku środkowym szereg 11 tarczy z herbami zwykłych prowincyi polskich. U spodu korony wypisany rok : 1733. a pod tarczą koronną drobne litery grawera G-R. Na zewnątrz w otoku napis : ⁚ AVGVST III D · G · REX · POL · MAG · DVX · LIT · RVS · PRVS · MAS · SAM · KI · VOL · POD · PODL · LIV · SMO · SE · CZE · NEC · N · DVX · SAX · & · PRIN · ELECTOR.

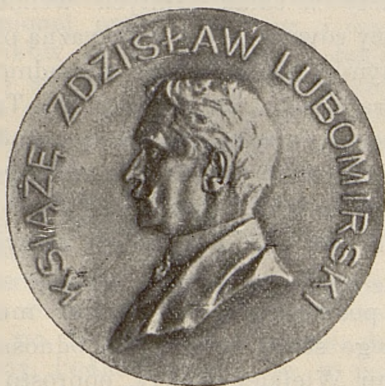
Pieczęć ta, również wcale pospolita, używana była przez cały czas panowania Austa III od 1734 aż do 1763 r. Przy porównaniu z takąż pieczęcią Augusta II-go, opisaną wyżej pod N. 143, widzimy, że podobnie jak przy wielkiej pieczęci koronnej i tutaj jeden i ten sam tłok obu królom służył. W tym wypadku tylko nieco więcej zmian przedsięwziął rytownik : zmienił nieco ogon orła, rozszerzył spód korony i zamiast roku 1697 wpisał 1733, a w napisie zamiast II dał III przy AVGVSTVS. Powyższą pieczęć podał w rycinie wspomniany już wyżej Schultz w dziełku Commentarius de Cancellariis. Dantisci 1742 r.

Dr. M. Gumowski.

Nowe medale.

Medal Regenta Zdzisława ks. Lubomirskiego 1917 r. wyobraża z jednej strony popiersie w lewo w profilu zwrócone w zwykłem ubraniu, górą

nad niem napis: KSIĄŻĘ ZDZISŁAW LUBOMIRSKI. Na przecięciu ramienia drobny podpis artysty: *C. Makowski.* — Strona odwrotna przedstawia tylko napis, mianowicie w środku 6 wierszy: W OFIARNOSCI | NASZEJ NIEMA | CHWILI | DO STRACENIA | W PRACY – CHWILI | ODPOCZYNKU. W otoku zaś: PREZYDENT M. ST. WARSZAWY 1915—1917. Prócz tego ma jeszcze ten medal na brzegu (rancie) wybite w głąb stempelki jak: J. KNEDLER – H W i numer porządkowy, które się odnoszą do fabryki J. Knedlera w Warszawie, gdzie medal był odbity i do Hieronima Wildera tamże, nakładcy tego medalu.

Medal wielkości 50 mm odbity został w 40 egzemplarzach srebrnych i 120 bronzowych, poczem sztance zostały zniszczone. Autorem jego jest znany medalier warszawski Czesław Makowski, autor olbrzymiej galeryi plakiet portretowych różnych współczesnych osobistości. Z plakiety takiej ks. Lubomirskiego wyrósł również i ten medal wydany ku uczczeniu zasług księcia-prezydenta, który prawdziwie opatrznościowym mężem okazał się w tych ciężkich latach dla Warszawy. Artysta ułagodził i rozpogodził może nieco zanadto twarde zresztą i poorane rysy portretowanego i żałować tylko wypada, że na stronie odwrotnej medalu ograniczył się do napisu, nie dając żadnej kompozycyi figuralnej. Napis zawiera jak wiadomo słowa prezydenta wyrzeczone na posiedzeniu rady miasta zaraz po objęciu przezeń urzędowania. Medal wykonany został w zakładzie J. Knedlera w Warszawie i wydany staraniem i nakładem firmy antykwarskiej Hieronima Wildera tamże. Wszystkie egzemplarze są numerowane.

Sprawozdania z literatury.

Dr. Mieczysław Treter. Muzea współczesne. Studjum muzeologiczne. Początki, rodzaje, istota i organizacja muzeów. Publiczne zbiory

muzealne w Polsce i przyszły ich rozwój. Kijów 1917. Nakładem Redakcji »Muzeum Polskiego«. 8-ka duża, str. 103.

Nader skąpa, nieistniejąca niemal muzeologia polska, wzbogaciła się o cenne studyum dr. Tretera, fachowca, bo urzędnika Muzeum XX. Lubomirskich we Lwowie i redaktora krótko wychodzącego, lecz zasłużonego pisma »Muzeum Polskie« w Kijowie. Jak to już zaznaczono w tytule, książka powyżej wymieniona rozpada się na dwie części: ogólną i szczegółową. W pierwszej dał autor definicyę muzeów i oryginalny, słuszny podział ich na zasadnicze dwa typy: przyrodnicze i historyczne, dokładnie określając poszczególne działy w skład tamtych wchodzące. Jest to bardzo sumienny wywód, biorący równocześnie w poważną obronę twórców muzeów i je same przed częstymi a niedość ściśle uzasadnionymi atakami »idealistow muzeofobów«. Ograniczone ramy pracy dra Tretera zapewne nie pozwoliły na dokładne zajęcie się stroną techniczną urządzenia muzeów — tematem, u nas prawie nieporuszonym, a domagającym się poważnej dyskusyi, choćby przez wzgląd na wciąż nowopowstające i urządzane zbiory muzealne tak w stolicach, jak też w miastach prowincyonalnych.

Celem drugiej części rozprawy, poświęconej przeglądowi muzeów polskich, było »krótkie zobrazowanie tego stanu rzeczy, jaki odnośnie do muzeów istniał u nas do czasu wybuchu Wielkiej wojny«, poprostu poinformowanie o zasobach muzealnych w Polsce, z których znaczną niestety część zmiotły bezpowrotnie srogie przypadki wojenne. Jeśli się zważy, iż autor tę część pisał i wydrukował na uchodźctwie, zdany wyłącznie na pamięć z autopsyi i na skromne zapiski, jakie mógł mieć przy sobie w trakcie pisania, zaiste podziwiać należy skrzętność i obfitość treści. Nie wymienia wprawdzie ani połowy zbiorów równocześnie np. notowanych przez E. Chwalewika, ale podane znacznie umiejętniej zestawia i zwięźle oznacza lepiej, niż ostatni, wyczerpując też o wiele obfitszą doń literaturę. Studyum omawiane kończy kilka uwag o przyszłości muzeów polskich i serdeczną propozycyą utworzenia »Panteonu narodowej sławy, Muzeum Walk o Niepodległość Polskiego Narodu«, której to myśli jedynie ochotnie przyklasnąć się godzi.

Krótkie sprawozdanie z ciekawej i ładnej pracy dra Tretera zamykamy nadzieją, iż niebawem ukażą się dalsze szczegółowsze rozprawy muzeologiczne, wyszłe z pod jego pióra.

Dr. W. A.

KRONIKA.

Wywiezione zbiory polskie. Od jednej z osób, które niedawno powróciły z Rosyi, dowiedzieliśmy się, że zabytki przeszłości naszej, pamiątki historyczne i dzieła sztuki, wywiezione z Królestwa podczas ewakua-

cyi znajdują się dotychczas w liczbie 75 wagonów nierozpakowane w Petersburgu. W danym wypadku jest przedewszystkiem mowa o rzeczach wywiezionych z Zamku królewskiego w Warszawie. Ileż to podobnych »ekspedycyi« poszło do Rosyi podczas ewakuacyi? Ile szło ich od lat stu? Czyż nie czas dzisiaj, by instytucye polskie, dzierżące straż kultury narodowej zaapelowały do rządu rosyjskiego o zwrot skradzionej przez despotów i czynowników naszej własności? Jakie skarby sztuki posiedlibyśmy, gdyby to, co nam skradziono, poczęły oddawać muzea Petersburga — i Drezna. Pisma nie pisały dotychczas o wyżej przytoczonym fakcie. Może zwróci to uwagę powołanych osób, instytucyi i towarzystw.

Staropolskie zabytki na Orawie. P. Jan Świerczek, gospodarz schroniska na Białej Górze donosi do »Gazety Podhalańskiej«, że w posiadaniu pewnego wieśniaka w Rabczycach znajdują się dwa tomy »Żywotów Świętych« ks. Piotra Skargi w wydaniu piątem z r. 1601. Oba tomy są dobrze utrzymane. P. Świerczek zwraca uwagę, że w archiwach gminnych i parafialnych na Orawie może się znajdować niejedna pamiątka z czasów staropolskich.

Nowe odznaki. Dowiadujemy się, że miniatury odznak drugiej brygady L. P., których wydanie zapowiedziało Centralne Biuro Wydawnictw swoim nakładem ukazały się już w handlu.

Wskrzeszenie Komisyi Archeologicznej. Grono osób, dbałych o ratowanie zabytków przedhistorycznych, które giną u nas w szybkiem tempie dzięki postępom kultury rolnej i nieświadomości szerszego ogółu o ich znaczeniu, postanowiło powołać ponownie do życia istniejącą ongiś w łonie poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk »Komisyę Archeologiczną«. Zadaniem tej komisyi będzie przeprowadzanie i popieranie badań archeologicznych, gromadzenie wszelkiego rodzaju wiadomości i zapisek o wykopaliskach nowszych i dawniejszych i opisywanie ważniejszych znalezisk w osobnej publikacyi, którą zamierza się wydawać w miarę uzyskania funduszów. Komisya wchodzi w skład wydziału historyczno - literackiego Tow. Przyj. Nauk i poza archeologią przedhistoryczną zamierza wciągnąć w zakres swej działalności także numizmatykę, szczególnie średniowieczną. Prezesem komisyi obrano posła Dra Zygm. Zakrzewskiego z Mirosławic, znanego numizmatyka i właściciela cennego zbioru monet piastowskich i wykopalisk, sekretarzem został Dr. J. Kostrzewski, do którego prosimy skierowywać zgłoszenia na członków (adres: ul. Wiktoryi 26—27). Dla uzyskania funduszów na prace planowane, mianowicie zaś na publikacye, uchwalono pobierać od członków komisyi składkę dodatkową w sumie 5 mk. rocznie, od której można się uwolnić jednorazowem złożeniem 100 mk., przez co nabywa się członkostwo dożywotnie. — Prosimy o liczne przystępowanie do komisyi w charakterze członków wspierających dla poparcia naszych usiłowań!

Sekretaryat.

Pieniądze obozowe jeńców. Według rozporządzenia pruskiego ministeryum wojny z dnia 15/I 1918 zakazano wogóle obrotu gotówką tak w obozach jak i przy pracy jeńców wojennych znajdujących się w Prusiech. Wypłaty dla jeńców mają się odbywać wyłącznie w bonach obozowych. Tego rodzaju bony wydano już w większej ilości i w wartościach 1, 5, 10, 25 i 50 fenigów oraz 1, 2, 5 i 10 marek.

Pieniądze żelazne w Niemczech. Rozporządzeniem z 6 grudnia 1917 r. upoważniony został kanclerz państwa do wybicia jeszcze większej ilości żelaznych 5 fenigówek, aniżeli to przewidziała ustawa z d. 1 czerwca 1909, mianowicie aż do ogólnej sumy 10 milionów marek.

Poszukiwania archeologiczne w Kieleckiem. Tutejsza pracownia przy-

rodniczo krajoznawcza i naukowo-fotograficzna S. G. Czarnowskiego rozpoczęła badania i poszukiwania zabytków przedhistorycznych w ziemi kieleckiej.

Wykopalisko. »Goniec Wielkopolski« donosi, że przy budowie willi w Łęczycy, w pow. poznańskim, znaleziono na gruncie p. Jankowskiego z Poznania, grób w kształcie skrzyni kamiennej, który zawierał trzy naczynia, z tych jedno przykryte misą głęboką. W dwóch naczyniach mieściły się kości spalone ludzkie, a między kośćmi znaleziono w jednym z naczyń stopioną spinkę bronzową typu Certosa z V. w. przed Chrystusem. w drugiem zaś również stopione szczypce bronzowe. Wykopalisko to ofiarował p. Jankowski do muzeum im. Mielżyńskich w Poznaniu.

W guberni radomskiej w gminie Stromiec, nad Pilicą położona jest mała wioska włościańska, mająca wszystkiego 52 morgi gruntu i 8 domów, zamieszkałych przez 70 osób, odległa o 4 mile od Radomia, nazwana »Grabowym lasem«. Leży ona pomiędzy lasami rządowymi i prywatnymi, w uroczej miejscowości. Władze okupacyjne wyrąbały część lasu, pnie zaś na wyciętej polance karczowano na smołę i terpentynę.

Przy karczowaniu pni, pod jednym z nich, natrafiono na naczynie miedziane, formatu imbryka, w którym było około garnca monet miedzianych i bilonowych. Monety te rozebrali robotnicy. Naczynie zaś po monetach dostało się gajowemu, który sprzedał go za 2 korony żydkowi w Białobrzegach. Zginęło ono bezpowrotnie. Ze znalezionych monet parę tysięcy miałem w swojem ręku. Są to szelągi Krystyny rygskie i inflanckie z różnych lat. Sztuki grubszej nie widziałem. Przypuszczam, że być musiały i sztuki grubsze, gdyż w Radomiu spotkać można talary belgijskie najrozmaitszych lat i odmian. Spotykałem talary z lat 1649 i 1650 i jeżeli pochodzą one z wyżej wymienionego wykopaliska, wnosić wypada, że monety zakopane były w czasie najazdu szwedzkiego. M. Szafrański.

Skarb monet w Wysocku Wyższym. Z pow. Turczańskiego w Galicyi Wschodniej, poczmistrz z Wysocka Wyższego, p. E. Milian, donosi nam, co następuje: Na polach tutejszej gminy, niedaleko domów mieszkalnych, wykopano jakieś stare monety. Udało mi się zdobyć z nich trzy egzemplarze. Dwa z nich — to stwierdzić mogę pewnie — to monety polskie: jedna z roku 1586 z czasów Stefana Batorego, druga z r. 1590 z czasów Zygmunta III. Trzeci egzemplarz jest starszy, bo z r. 1543 Czy to jest także moneta polska, stwierdzić dokładnie nie mogę, gdyż napis i wizerunek zatarty, chociaż na jednej stronie jest orzeł polski. Rok 1543 widnieje dokładnie. Są to monety srebrne, cienkie, z których dwie pierwsze wielkości 20-halerzówek, a trzecia ta najstarsza wielkości korony. Na dwóch pierwszych wszystkie napisy są zupełnie czytelne i wyraźne. Według opowiadania monet tych było bardzo dużo, a znaleziono je zakopane w glinianym dzbanku. Niestety, chłopcy dzban stłukli i nawet części z niego niema, a monety porozdawali i pogubili. W razie zainteresowania się tem kół powołanych, donoszę, że monety te są u mnie.

Do tego Numeru dodaje się jedną tablicę i cennik.

Wydawca i Redaktor odpowiedzialny: Dr MARYAN GUMOWSKI. Muzeum Czapskich, Kraków.
Czcionkami drukarni Uniw. Jagiell. w Krakowie. Nakładem Towarzystwa Numizmatycznego

WYDAWNICTWA

i dublety Tow. Numizmatycznego do nabycia w Redakcyi Wiadomości Numizmat.-Archeolog.

I. MEDALE.

Kor.

1. Wysocki Jan: Medal Polonia devastata 1915 55 m/m cynk . . 10
2. — tenże, ale bity w miedzi . . . 15
3. — Medal na pamiątkę oswobodzenia Lwowa od Rosyan 22. VI. 1915, 50 m/m cynk 10
4. — tenże, ale bity w miedzi . . . 15
5. — Medal na legiony polskie 1914–1916, 60 m/m cynk 10
6. — tenże, ale w miedzi 15
7. — tenże, ale w srebrze 60
8. — Medal na otwarcie Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie 15. XI. 1915 60 m/m cynk 10
9. — tenże ale w bronzie, tylko w 25 egzempl. wybity dla członków 15
10. — tenże bronzowy, cena dla nieczłonków 25
11. — Medal jubileuszowy Tad. Kościuszki 1917 r. 70 m/m cynk . 10
12. — tenże, ale w bronzie, tylko w 25 egz. wybity, cena dla członków 20
13. — tenże bronzowy cena dla nieczłonków 40
14. — tenże, ale w srebrze 80
15. — Medalion jednostronny z popiersiem Kościuszki, jak na medalu 150 m/m bronz 50
16. — Medalion jednostronny: T. Kościuszko na koniu, na tle Krakowa 150 m/m bronz 50
17. — Medale Nr. 2, 4 i 6 dla nieczłonków bronz cena 25
18. Raszka Jan: Medal dla legionistów Ślązaków, poległych za ojczyznę 1914—1916 60 m/m cynk 10
19. — Medal ku czci Józefa Piłsudskiego, brygadiera legionów pols. 1914—1916 60 m/m cynk . . . 10
20. — tenże, ale bity w srebrze . . . 80
21. — Medal na proklamacyę Polski w obozie legionów pols. 5. XI. 1916 cynk 60 m/m 10
22. — Medal Tad. Rutowskiego prezydenta m. Lwowa 1916 r. cynk. 60 m/m 10
23. — Medal Dr. Henryka Jordana, założyciela parku w Krakowie 1910 r. aluminium 32 m/m . . 2
24. — tenże, ale bronz posrebrzany . 5
25. Raszka Jan: Medal na szarżę ułanów polskich pod Rokitną 1915 (Raszka sc) cynk 60 m/m . . 10
26. — Medal Rady Regencyjnej z portretami 3 Regentów 1917 r. 70 m/m cynk 20
27. — tenże, ale posrebrzany . . . 30
28. — tenże, ale srebrny 150
29. Lewandowski Stan.: Medal Józefa Piłsudskiego 1914 r. 50 m/m cynk 15
30. — Medal na pamiątkę otwarcia wyższych uczelni w Warszawie z napisem »Trzeba naprzód iść« 1915 r. 40 m/m cynk . . 7
31. Makowski Czesław: Medal na cześć ks. Zdz. Lubomirskiego w Warszawie 1917 r, 50 m/m bronz 30
32. — tenże, srebrny 70
33. — Medal bity ku czci Maryi Konopnickiej z 6 wierszami na Rv. 1915 r. 50 m/m bronz . . 50
34. — Medal Alex. margr. Wielopolskiego 1912 r. z napisem na odwrociu 50 m/m bronz nieco znisz. 20
35. Chodziński Kazimierz: Medal bity dla arcyks. Izabelli od legionistów polskich 1916 r. 70 m/m cynk 15
36. — Medal bity dla jen. Böhm Ermollego od m. Lwowa na pam oswobodzenia od Rosyan 22. VI. 1916 r. 70 m/m cynk 15
37. — tenże. w srebrze 80
38. — Plakietka ku czci ks. biskupa W. Bandurskiego z 1915 r. 60×50 m/m cynk 15
39. — Medal jubileuszowy Tad. Kościuszki 1917 r. na setną rocznicę zgonu 60 m/m cynk . . 15
40. — tenże, ale srebrny 80
41. — tenże, ale mniejszy 48 m/m cynk 10
42. — tenże, mały ale srebrny . . . 60
43. — Medal Wład. Leop. Jaworskiego prezesa Naczelnego Komitetu Narod. 1916 70 m/m cynk . . 10
44. — tenże, ale srebrny 80
45. Laszczka Konstanty: Medal Stanisława hr. Tarnowskiego, prezesa Akademii 60 m/m bronz . 15

Kor.

46. — tenże w srebrze 60
47. — Medal jubileuszowy Muzeum Narod. w Krakowie 1908 r. 60 m/m bronz 10
48. — Medal Tad. Kościuszki na 100 rocznicę zgonu 1917 r. 60 m/m cynk 10
49. — tenże, ale cynk bronzowany . 15
50. — tenże, ale srebrny 80
51. — Medal Józefa Piłsudskiego z dębem na odwrociu 22. VII. 1917 r. 60 m/m cynk 10
52. — tenże, ale srebrny 100
53. — Plakieta ku czci jen. Dillera, namiestnika Galicyi 1916–1917 srebro 64×48 m/m 150
54. Popławski Stanisław: Medal na odrodzenie polsk. oręża 1914 r. 60 m/m cynk 10
55. — Medal: Ułanom polskim za obronę Stanisławowa 23. VII. 1917 r. 60 m/m cynk 15
56. — Medal pośmiertny Seweryna Tymienieckiego, numizmatyka i archeologa 1917 r. 60 m/m cynk . 15
57. Jastrzębowski Wojciech: Medal na jubileusz powstania styczniowego 1863 r. 50 m/m bronz . . 15
58. — tenże, ale srebrny 60
59. Kościuszko T. Medalik z kopcem Kościuszki na odwrociu 24 m/m mosiądz 10

Kor.

60. Medal Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie (A. Neudeck sc) z widokiem Wawelu srebrny 50 m/m. 80
61. Medal ordynacyi Rydzyńskiej 1911 r. z 5 nazwiskami na odwrociu i napisem: Vendidit hic auro patriam 50 m/m ołów 25
62. Medal J. Śniadeckiego (Wysocki sc) wydany nakładem Wydziału lekarskiego Uniw. Jag. 1913 r. 50 m/m bronz 35
63. Medaliony dwa ze strony głównej i odwrotnej medalu »Polonia devastata« (J. Wysockiego), para br. 150
64. Medaliony, odlewy żelazne oryginalne z medalu Kościuszki (Wysockiego), para 50
65. Medaliony, odlewy żelazne oryginalne z medalu oswobodzenia Lwowa (J. Wysockiego), para . 50
66. Medaliony, odlewy żelazne oryginalne z medalu na powstanie legionów polskich (J. Wysockiego), para 50
67. Medalion bronzowy z portretem J. Śniadeckiego (J. Wysockiego), (odlano tylko 3 szt.) 50
68. Medalion ku pamięci działalności Samarytanek polskich 1914 r. z napisem »primum vivere« (W. Kirchmayerowa sc) 148 m/m bronz . . 45

II. KSIĄŻKI.

Kor.

Wiadomości Num. Arch. tom I 1889–1892 40
— tom II 1893–1895 28
— tom III 1896–1898 28
— tom IV 1899–1902 28
— tom V 1903–1906 40
— tom VI 1907–1908 . . . . . . 12·50
Wiadomości Num. Arch. Roczniki 1909–1913 każdy à 20
— Rocznik 1914–1915 37
— Rocznik 1916–1917 37
Gumowski Dr. M.: Podręcznik Numizmatyki pols. Kraków 1914, tablic 80 i 190 illustracyi 15
— Medale Jagiellonów. Kraków 1906, tabl. 29 40
— Medale Stefana Batorego. Kraków 1913, tabl. 9. 20
— Denary pierwszej doby piastowskiej. Kraków 1904, str. 17, tabl 2 10

Kor.

Gumowski Dr. M.: Monety saskopolskie. Kraków 1910, str. 23, tabl. 7 10
Czapski hr. Em.: Catalogue de la Collection des medailles et monnaies polonaises. Tom V. Cracovie 1916, str. 125 + 172. Index do Tomów I–V 60
Mękicki Rud.: Medale Grunwaldzkie. Lwów 1911 2
Walewski hr. Stan.: Trojaki koronne Zygmunta III. Kraków 1884 10
Exlibris: Pismo poświęcone bibliofilstwu polskiemu. Lwów 1917. Rocznik I zeszyt I, 10 tablic i ilustracye. Czasopismo wydane zbytkownie z oryginalnymi exlibrisami (dochód cały na cele Tow. Num.) 20

III. BONY WOJENNE.

Rosyjskie bony wojenne.

	Kor.
50 kopiejek papier.	3·—
3 kopiejki »	1·50
2 » »	—·90
5 kopiejek »	1·80
20 kopiejek papier. (marka) . . .	—·50
10 » » » . . .	—.50
15 » » » . . .	—·50
1 » » » . . .	1·40